

Na slavnostním stole nesmí chybět vánoční cukroví ...

Cukroví, které dnes máme neodmyslitelně spojené s Vánoci, nemá dlouhou tradici. Ještě na počátku 19. století byly nejčastější vánoční sladkostí oplatky slazené medem. Až v jeho polovině se v měšťanských rodinách začalo péci cukroví podobné tomu, které známe dnes. Z kuchařky Magdalény Dobromily Rettigové pochází následující recept:

Píškoty „Den a noc“

Dej na mísku osm lotů tlučeného, prosátého cukru, vraz do něj čtyři žloutky, míchej tím čtvrt hodiny, dej k tomu čtyři loty strouhané, prosáté čokolády, zamíchej do toho po čtyřech bílkách tuhého sněhu a nasyp konečně čtyři loty pěkné suché mouky do toho; nyní, jen co se mouka zamíchá, míchej a vlej to do máslem rozpuštěným vymazané cvípočové formy, nech to pect, pak vyklop, nech to přes noc stát, pak to na dvě stébka tlusté řízky ostrým nožem pokrájej, urovnej na plechu položený, pomaz citrónovým ledem, nech to ve vlahé troubě osušit a dej to mezi cukrovinky.

Překlad do současné češtiny:

Lot – stará hmotnostní jednotka, ale vyznat se v tom nebylo jednoduché – co kraj, to jiný lot, například:

1lot = 16,06 gramu = 1/32 libry

višeňský lot = 17,50 gramu, stejně jako v Rakousku a v Bavorsku, ve Frankfurtu nad Mohanem 11Lot = 14,62 gramu, v Lübecku 1 lot = 15,20 gramu, jinde v Německu 1 lot = 16,667 gramu

Cvípoch – někdy též cvíbach, cvíboc, či cvíbak – slovo pochází z němčiny a znamená mandlový suchar

Mezi další staročeské a dnes již téměř zapomenuté recepty patří třeba:

Husarské koláčky plněné marmeládou

Co je potřeba: 300 g hladké mouky, 100 g ořechů, 200 g másla, 1 vanilkový cukr, 2 žloutky

Postup: Ořechy rozdrťme najemno. V míse smícháme všechny sytké suroviny včetně ořechů. Přidáme nakrájené máslo. Vypracujeme hladké těsto, které zabalíme do potravinové fólie a necháme ho v chladničce odpočinout do druhého dne. Těsto rozkrájíme na čtvrtiny, z každé vyválíme váleček o průměru cca 2 cm a odkrajujeme asi 0,5cm kousky. Z nich tvarujeme kuličky, které pokládáme na plech vyložený papírem na pečení. Poté do nich vytlačíme koncem vařečky důlky. Pečeme v předehřáté troubě při 180 °C asi 7 minut. Koláčky necháme vychladnout. Smícháme 150 g rybízové marmelády a 75 g moučkového cukru a plníme do důlků.

Zázvorčky

Ingredience: 560 g hladké mouky 500 g moučkového cukru, 4 celá vejce, 30 g mletého sušeného zázvoru, 1 balíček prášku do pečiva, citronová kůra

Postup: Všechny suroviny smícháme a na vále a vypracujeme poměrně tuhé, hladké těsto. Vyválíme asi 3 mm silnou placku. Vykrajujeme různé tvary (správná formička na zázvorčky připomíná tak trochu kořen zázvoru), které necháme do druhého dne odležet. Druhý den pečeme na pečicím papíru ve středně vyhřáté troubě téměř do zlatova. Cukroví Vám nádherně provoní byt a má příjemnou, jemně pikantní chuť po zázvoru.

Masarykovo cukroví

Co je potřeba: 180 g vlašských ořechů, 300 g hladké mouky, 200 g másla, 100 g krupicového cukru, 1 lžička kakaa holandského typu, 1 žloutek, moučkový cukr na obalení

Postup: Ořechy na 2 hodiny namočíme do studené vody, pak je nahrubo nasekáme. Přidáme ostatní suroviny a zpracujeme těsto. Vytvarujeme z něj válečky o průměru cca 4 centimetry a necháme je v lednici nebo v mrazáku ztuhnout. Z válečků krájíme kolečka, klademe na plech vyložený pečicím papírem a pečeme je v předehřáté troubě při 180 °C asi 8 minut. Po vyjmutí z trouby necháme chvíli vychladnout a následně obalujeme ve vanilkovém moučkovém cukru.

Dobrou chuť Vám přeje Slávka Michálková

Šťastné a pohodové vánoční svátky, v novém roce hlavně hodně zdraví všem čtenářům Minialmanachu přeje autorky

SZŠ a VOŠZ Plzeň
Karlovská 99
323 00 Plzeň

www.zdravka-plzen.cz
zdravka@zdravka-plzen.cz

Redakce:

Mgr. Ladislava Mutinská
Ing. Jaroslava Michálková

mutinska@zdravka-plzen.cz
michalkova@zdravka-plzen.cz

☎ 378 015 121

VDYDANI

9

PROSINEC
2020

STREDNI ZDRAVOTNICKÁ ŠKOLA
A VYŠŠÍ ODBORNÁ ŠKOLA
ZDRAVOTNICKÁ PLZEŇ

Vánoční Minialmanach

toto vydání

Tak už jsme zase ve škole!	Str. 1
Nad Betlémem vyšla hvězda...	Str. 2
Přírodovědný klokan	
Technika má zlaté dno	
Naši bývalí žáci...	Str. 3
Na slavnostním stole...	Str. 4

Slovo úvodem

Milý Ježíšku, už dlouho jsem Ti nepsala. Stejně jako většina z nás dospělých. Je mi až stydno, když se nad tím zamyslím. Dokud je náš věk jednociferné číslo, to si čas najdeme a každý rok Ti pošleme ručně psaný dopis, do kterého vložíme všechny své tužby a naděje.

Ale jak zestárneme, všechno se změní. Najednou tak trochu přestáváme snít a toužit, a odložíme Tě společně s našimi dětskými hračkami.

Proto, prosím, přijmi moji omluvu, že na Tebe tak často zapomínáme. Neděláme to úmyslně. Jen naše dospělé mozky místo tužky používají excelovské tabulky a svá přání nemalujeme na papír, ale počítáme na kalkulačce. „Přál by si a toužil“ u nás leckydy vystřídalo „má dáti, dal“. Náš život z větší části ztratil svá kouzla a tajemství – a Tebe s nimi. Když se zaposloucháš do hlasu společnosti, zjistíš, že Vánoce už dávno nejsou časem zázraků, ale dobou otevřených obchodů a nákupní horečky. To je svět, ve kterém pro Tebe není místo, a tak přežíváš jen v dětské fantazii a vyprávění prarodičů.

Letošní Vánoce by mohly být jiné. Díky všem epidemiologickým opatřením bychom ve svém vlastním zájmu nemuseli lítat z obchodu do obchodu, aby naše Vánoce byly bohatší (a tím pádem veselejší) než loni.

Doba je zlá – ale navzdory všemu, co se nám nelíbí, co nás omezuje, s sebou nese něco pozitivního: možnost zastavit se, zamyslet se, zavzpomínat. Zapomenout na komerční honičku a prožít Vánoce plnou duší. Doufat a věřit. Jako když jsme byli úplně malí a věřili, že nám, Ježíšku, přineseš naše vysněné dárky. Prožít zas to neopakovatelné vánoční kouzlo a přát si docela obyčejné věci, které nám můžeš nadělit, Ježíšku, jen Ty (tedy pokud jsme v předešlém roce příliš nezlobili).

Určitě bychom si přáli zdraví pro sebe i své blízké, štěstí, pohodu – a hlavně už konečně „normální“ život bez všech těch omezení a nařízení. Abychom zas svůj čas mohli trávit společně s rodinou a přáteli, při sportu, na výletech...

Abychom uměli rozlišit podstatné od nepodstatného, aby odpovědnost, tolerance a pomoc nebyla jen slova. Abychom se oprostili od egoismu, zloby a agrese.

Aby Vánoce byly tak romantické jako na starých pohlednicích – zkrátka svátky klidu a míru. A kdyby to šlo, přála bych si je alespoň trochu zasněžené. Můj milý Ježíšku, děkuji Ti.

Tvoje Slávka Michálková

Tak už jsme zase ve škole!

Zdá se, že se nám daří vítězit nad covidem. PES se zvolna přesunul do třetího stupně, což znamená, že se otevřely především školy.

Žáci čtvrtých ročníků nastoupili do školy již 25. listopadu. V tento den současně začala praktická výuka v ostatních ročnících.

Od 7. prosince se rozběhla výuka v tzv. rotačním režimu. To znamená, že polovina tříd je ve škole a absolvuje prezenční výuku, druhá polovina studuje doma distančně.

Rovněž na VOŠZ od 25. listopadu probíhala praktická výuka, poté následují souvislé praxe studentů.

Jsme zajisté všichni moc rádi, že jsme se po téměř dvouměsíční pauze zase sešli ve škole. Že se můžeme setkávat, učit se běžným způsobem, kromě učiva si najít čas i na takové to normální popovídání...

Touto cestou bychom chtěli poděkovat všem našim studentům a žákům, kteří v době distanční výuky nesešli pouze nad učením, ale aktivně se zapojili do boji proti koronaviru. Ať již pracovali na odběrových pracovištích nebo pomáhali zajistit chod jednotlivých oddělení nemocnic, v nichž zastupovali onemocnělé sestry.

Většina studentů a žáků posílila tým pracovníků FN Plzeň, ale mnoho se jich zapojilo do práce též v místě svého bydliště.

Je krásné od studentů slyšet, že je pro ně taková pomoc přirozená. My, učitelé, pak máme dobrý pocit, že v naší škole vychováváme zodpovědné zdravotníky. Moc si vážíme toho, že ačkoliv mají sami dost starostí se studiem, chápou, jak společensky potřebná je jejich profese a neváhají pomoci.

Škola se stává školou až ve chvíli, kdy je plná žáků!

Text a foto: Ing. Jaroslava Michálková

Nad Betlémem vyšla hvězda, ta jest nám neobyčejná...

Před Vánoci vyjde – po 397 letech – betlémská hvězda!

Advent, který letos začal 29. listopadu, tentokrát poznamenává covidový režim sociálního odstupu a protiepidemických regulací. Pro planety však žádná taková omezení neplatí. A tak tři dny před Štědrým večerem můžeme očekávat mimořádnou událost: velkou konjunktou dvou planetárních gigantů – Jupiteru a Saturnu. A co víc – nastává právě v den zimního slunovratu!

Obě planety se z pohledu zemského pozorovatele k sobě na noční obloze přiblíží natolik, že budou vypadat jako jediný protáhlý bod jasného světla. V pět hodin odpoledne je bude dělit pouhých šest úhlových minut, což je vzdálenost, která se rovná pětina průměru měsíčního úplňku. Budou viditelné na jihozápadě (ve znamení Vodnáře), v 17 hodin asi 10 úhlových stupňů nad obzorem, v 18 hodin pak 3°.

Tak velkou konjunktou obou planet (a jejich měsíců) mohli pozemšťané vidět naposledy 16. července 1623. A obdobnou podívanou zažije až příští generace, a to 15. března 2080.

Proto se dá nastávající blízké setkání Jupiteru a Saturnu, k jejichž záři přispějí také měsíce obou planet, označit za výjimečný úkaz, dokonce za jeden z úkazů století. A je o to vzácnější, že nastane v předvánočním čase, neboť betlémská hvězda patří bezpochyby k nejznámějším symbolům Vánoc. Betlémská hvězda byl mimořádně svítivý úkaz – pojem známý z Matoušova evangelia. V tomto evangeliu je popsán příběh mudrců z východu, kterým „hvězda nového židovského krále“ svítila v Judeji na cestu, když putovali do Betléma, aby se poklonili Ježíškovi a předali mu dary.

Betlémská hvězda se často kreslí nad jesličkami jako kometa s ohonem. Avšak jako kometu ji zobrazil do vánoční scény poprvé italský malíř Giotto di Bondone až v roce 1304 na fresce Klanění pro padovskou kapli Scrovegni. Dílo bylo inspirováno průletem Halleyovy komety kolem Země v září 1301. Do té doby byla nad jesličkami malována pouze hvězda bez ohonu.

Bylo to asi realističtější pojetí, protože dnes už víme, že žádná výrazná kometa nad Betlémem v letech kolem Kristova narození neletěla. Vysvětlením hvězdného úkazu by mohla být supernova, tedy výbuch vyhasínající hvězdy. Jenže ani o ní z té doby není nic známo.

Třetí a nejpravděpodobnější teorií betlémské hvězdy je konjunkce, tedy postavení několika nebeských těles v jedné linii. A právě konjunkce dvou planet, Jupiteru a Saturnu, nastala v roce 7 před Kristem

A jako by nám hvězdy chtěly vynahradiť současný nedostatek různých představení, přichystaly nám pro adventní čas další nebeské divadlo; je jím pravidelný meteorický roj Geminidy.

Meteorický roj je jev, při kterém proud částic meziplanetárního prachu (meteoroidů) křížuje zemskou dráhu a tyto částice se pak při průletu zemskou atmosférou třou o molekuly vzduchu, postupně se vypařují a vytvářejí za sebou zářící stopu. Vznikají záblesky, které se odborně nazývají meteory, lidově „padající hvězdy“ či „létavice“.

Název roje Geminidy pochází od latinského názvu souhvězdí Blíženců, z něhož meteory po celou dobu aktivity roje zdánlivě vylétají. V případě Geminid leží toto místo východně od dvou nejjasnějších hvězd souhvězdí Castoru a Polluxu. Na prosincové obloze vychází souhvězdí Blíženců už za soumraku a je tedy vidět celou noc. Nejvýše nad obzorem pak v polovině prosince bývá kolem 2. hodiny ranní – díky tomu lze v Česku pozorovat až 90 meteorů za hodinu.

První zprávy o roji Geminidy pocházejí z roku 1862. Tehdy byl ovšem roj velmi slabý, frekvence nepřesáhly 30 meteorů v hodině. Teprve ve 40. a 50. letech minulého století se počet meteorů v hodině zvýšil na dvojnásobek a do současných hodnot stoupl až do roku 1990.

Podle některých modelů je tento nestálý roj právě v maximu a jeho frekvence se budou rok od roku snižovat. Do konce 21. století by pak měl roj skoro zmizet.

Ledoprachové částice, které svým hořením při průletu zemskou atmosférou vytvářejí tuto kouzelnou podívanou, pocházejí z tělesa Phaethon. Zatímco nejběžnějším mateřským tělesem meteorických rojů bývá obvykle kometa, Phaethon je drólicí se planetka. Ovšem chová se spíše jako kometa – nejen že má eliptickou dráhu, díky níž se dostává blíže Slunci než kterákoli jiná planetka, ale také proto, že má zásluhu na vzniku roje Geminidy. Phaethon objevili 11. října 1983 britští astronomové Simon Green a John Davies.

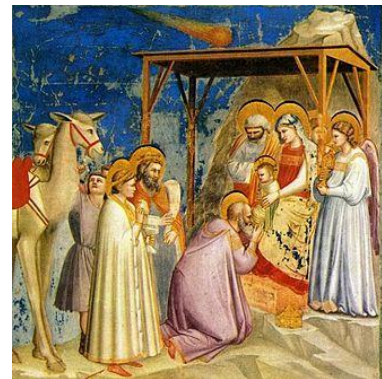
Čas maxima Geminid vychází na 14. prosince v 1 hodinu 50 minut středoevropského času.

Možná jste něco zaslechli také o prosincovém úplném zatmění Slunce?

Tato mimořádná událost nastane rovněž 14. prosince – ale bohužel na našem území nebude viditelná. Zatmění bude vzácné i proto, že po pouhém roce a půl se objeví opět ve stejných zemích – tedy v Chile a Argentině. Úkaz nastává nesmírně vysoko nad obzorem a na jižní polokouli je nyní léto. Úhrm srážek je zejména v argentinské části minimální, a tak suché období proto dává vysokou šanci ke spatření úkazu na zcela čisté obloze.

A my si budeme na zatmění Slunce muset ještě chvíli počkat. Nejbližší – alespoň částečné – nastane 10. června 2021. A úplné zatmění Slunce, viditelné na evropském kontinentě, se bude odehrávat až 12. srpna 2026.

Na základě různých zdrojů připravila Ing. Jaroslava Michálková

Giotto di Bondone: Klanění tří králů Padova, kaple Scrovegni (nahore nad jesličkami je betlémská hvězda – kometa – tak, jak ji dnes běžně nad betlémy vidáme)

Obrázek převzat z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Giotto_di_Bondone

Geminidy v roce 2018 nad chatou v Železných horách. Obrázek převzat z: <https://www.novinky.cz/veda-skoly/clanek/nebeske-predstaveni-v-noci-na-pondeli-geminidy-vrcholi-jako-predvoj-betlemske-hvezdy>

Přírodovědný klokan

O soutěži Přírodovědný klokan jsme informovali již v minulém čísle Minialmanachu.

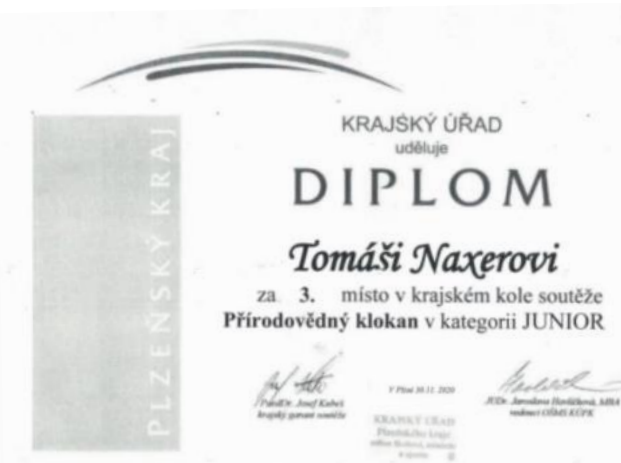
Takže naši věrní čtenáři již určitě vědí, že v letošním školním roce se soutěž uskutečnila vzhledem k epidemiologické situaci on – line, a to dne 11. 11. 2020.

Soutěžící řešili 24 soutěžních úloh z matematiky, chemie, biologie, zeměpisu a fyziky, za které mohli dostat maximálně 120 bodů. Na vypracování měli 50 minut. Do klání se z naší školy zapojilo celkem 42 žáků tříd 1 LAA., 1 ZD, 2 LAA, 2 ZDL.

Na 1. místě se umístil Tomáš Naxera s 2 LAA se 120 body, na 2. místě Murun Erkhembold z 2 LAA s 89 body a třetí byl Nicolas Linda z 1 LAA z 85 body.

Tomáš Naxera se svým výsledkem obsadil 3. místo v rámci Plzeňského kraje. Srdečně blahopřejeme!

Dne 17. 12. proběhlo ve škole vyhodnocení výsledků a předání drobných cen třem nejlepším účastníkům soutěže.

◀ Tomáš Naxera za svůj úspěch v krajském kole obdržel diplom udělený Krajským úřadem Plzeňského kraje

◀◀ Ceny za své výkony přišli převzít od své vyučující Mgr. Jaroslavy Opatrné Tomáš Naxera a Nicolas Linda

Připravili: Mgr. Jaroslava Opatrná, Ing. Jaroslava Michálková Foto: Mgr. Ladislava Mutinská

Naši bývalí žáci se ve světě neztratí...

Roman Kravjanský byl žákem naší školy oboru Zdravotnický asistent v letech 2014 až 2018, Po úspěšném složení maturitní zkoušky zahájil studium na Fakultě zdravotnických studií Západočeské univerzity v Plzni, kde se věnuje oboru Zdravotnický záchranář.

V současné době se s Romanem můžete „potkat“ prostřednictvím plakátů propagujících studium na ZČU. (Snímek byl pořízen na tramvajové zastávce v sádkách Pětatřicátníků.)

Je velice potěšující vidět, že naši absolventi jsou úspěšní i ve svém dalším studiu a že se v životě neztratí.

Ing. Jaroslava Michálková

NAŠE ZDRÁVKA

Technika má zlaté dno

Dne 9. 12. 2020 proběhla soutěž Technika má zlaté dno, které se tradičně zúčastňují též žáci naší školy. Jedná se o soutěž vyhlášenou Plzeňským krajem, jejímž cílem je posílit zájem žáků o technické vzdělávání.

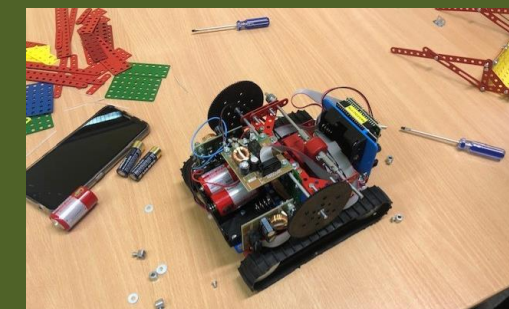
Nyní se ovšem konala v jiném režimu.

V předchozích letech jsme byli zvyklí, že soutěžní tým tvořili spolu s našimi dvěma žáky ještě chlapec a dívka ze základní školy – my jsme pravidelně spolupracovali s 26. ZŠ v Plzni na Borech.

Letos probíhala soutěž on-line pomocí programu Teams. Tým musel složen ze čtyřech žáků téže školy. Nás reprezentovali Stanislav Čech a Jakub Zíma ze 4 ZDL a Kristýna Svatošová s Vojtěchem Tišnovským ze třídy 1 LAA. Úkolem soutěžících bylo ze stavebnice Merkur sestavit a rozpoehybovat nakladač.

Přestože úkol nebyl jednoduchý, naši žáci se s ním statečně „poprali“. Protože jim trochu vážlo zdvihání nakladačů lžičce, obsadili nakonec 5. místo. I to je velký úspěch, uvážíme-li, že jejich soupeři byli žáci z průmyslovek.

Děkujeme všem čtyřem za vzornou reprezentaci školy!

Připravili: Ing. & Mgr. Josef Vladař, Ing. Jaroslava Michálková Foto: Ing. Michal Mertl